

Kurser och konsulttjänster

hösten 2011 – våren 2012

KURSER
SEMINARIER
INFORMATIONSTRÄFFAR
KONSULTTJÄNSTER

KPA
PENSION

Innehåll

KOMPETENSUTVECKLING MED KPA PENSION	3
FAST KURSUTBUD	4
KAP-KL grundkurs.....	6
KAP-KL i praktiken.....	7
KAP-KL fortsättningskurs	8
KAP-KL grundkurs för pensionshjälpenkunder	9
Förtroendevaldas pensionsbestämmelser.....	10
TGL-KL tjänstegrupplivförsäkringen	11
Pensionsekonomins grunder	12
Redovisning av kommunala pensioner	13
Kommunala pensionskostnader – för dig som arbetar med HR-frågor	14
Konsekvenser för pensionen i samband med byte av arbetsgivare	15
PA-KFS 09 avtal och rapportering.....	16
SKRÄDDARSYDDA KURSER OCH SEMINARIER.....	18
Seminarier för inrapportering av grunduppgifter	20
Tjänstepensionen ur ett ekonomiskt och strategiskt perspektiv.....	21
Pensionslösningar i samband med övertalighet – halvdagsseminarium.....	22
Pensionskunskap för beslutsfattare – halvdagsseminarium	23
Pensioner som strategiskt verktyg – halvdagsseminarium.....	24
Avgiftsbestämd ålderspension.....	25
Försäkringsskydd enligt lag och avtal	26
Försäkringskunskap.....	27
Gamla PA-KFS – Teori och praktik	27
Information till blivande pensionärer.....	28
Information och individuell rådgivning	28
Information för förtroendevalda	29
Allmän information om PBF – Pensionsbestämmelser för förtroendevalda	29
Individuell information om PBF.....	29
Allmän pensionsinformation för fritidspolitiker.....	29
Individuell information för fritidspolitiker	29
KONSULTTJÄNSTER – KPA KONSULT.....	30
En komplex pensionsvärld	32
Pensionshjälpen	33
Pensionshjälpen Plus – ett strategiskt stöd till arbetsgivaren	33
Pensionsskuld och pensionskostnadsberäkningar.....	34
Bokslut och budgetberäkningar	34
Långtidsprognoser	34
Matchningsanalys	34
IAS 19 – beräkningar	35
Pensionskuldsberäkningar för förtroendevalda	36
ANMÄLAN OCH BOKNINGSVILLKOR.....	38
Kursalmanacka hösten 2011 – våren 2012.....	39

Kompetensutveckling med KPA Pension

Att få kompetensutvecklingen att gå i samklang med verksamhetens behov är viktigt i dagens föränderliga och konkurrensutsatta värld. Vilken typ av kompetens som efterfrågas påverkas bland annat av den inriktning man som arbetsgivare väljer för sin kompetensförsörjning. Ska man satsa på sin egen personal eller ska man ta in kompetens utifrån?

Oavsett vilken väg du väljer kan vi på KPA Pension ge dig den kompetens du behöver för att utföra ditt arbete effektivt och med en hög kvalitet. Det underlättar inte bara för dig som arbetsgivare, utan det ger också de anställda bra information och en trygghet i att deras pensioner hanteras på ett riktigt sätt.

Precis som tidigare erbjuder vi både ett fast kursutbud och lokalt skräddarsydda kurser på plats hos er. Att genomföra kurserna lokalt är en trend som fortfarande håller i sig. Som kund sparar du både tid och pengar och tillsammans skapar vi kurser som passar just dig och dina kollegors behov. För att du som arbetsgivare ska få en bättre överblick av dina utbildningskostnader inom pensionsområdet, kan du tillsammans med KPA Pension ta fram en utbildningsplan för din personal, gammal som ny.

Välkommen att diskutera ditt utbildningsbehov eller planera era framtida utbildningar tillsammans med oss.

Christian Drapier
Utbildningsansvarig, KPA Pension
08-459 92 73
christian.drapier@kpa.se

Fast kursutbud 2011/2012

KPA Pensions fasta kursutbud riktar sig till dig som arbetar med pensioner inom kommuner, landsting och kommunala företag. Vi har kurser som riktar sig till dig som är helt ny som pensionshandläggare och fördjupningskurser för dig med lång erfarenhet.

*"Kursledarna får högsta betyg
för sin tydlighet och förmåga att
hålla fokus hela dagen."*

*"Arrangemanget var mycket bra.
Bra lokaler och god mat."*

KAP-KL grundkurs

SYFTE

Att ge grundläggande kunskaper om pensionsförmånerna i pensionsavtalet KAP-KL och överblick över de administrativa rutinerna.

INNEHÅLL

Kursen varvar teori och exempel om följande:

- De viktigaste och mest grundläggande delarna i pensionsavtalet KAP-KL.
- Vilka arbetstagare som omfattas av bestämmelserna, hur löner och pensionsavgifter påverkar arbetstagarens pension.
- De grundläggande delarna om avgiftsbestämd ålderspension, förmånsbestämd ålderspension, livränta, särskild avtalspension och pension till efterlevande.
- Bestämmelserna om intjänad pensionsrätt 1997-12-31 som kan gälla för arbetstagare som var anställda i kommun, landsting och/eller kommunalt bolag före 1998.
- De viktigaste övergångsbestämmelserna.
- De administrativa rutiner som gäller gentemot KPA Pension och Pensionsvalet.

MÅLGRUPP

För dig som är ny som pensionshandläggare.

KAP-KL i praktiken

SYFTE

Att ge nya pensionshandläggare en grundstart för att snabbt komma in i arbetet. I kursen ingår praktisk rapportering av pensionsdata via KPA Pension Direkt®.

INNEHÅLL

Kursen är byggd utifrån en arbetstagares händelseperspektiv och vad pensionshandläggaren ska göra vid olika händelser som till exempel nyanställning, olika pensionsavgångar, dödsfall, sjukdom med mera. Vad gör arbetsgivaren och vad gör KPA Pension?

Vi arbetar praktiskt i KPA:s system. Vi går bland annat igenom vilka transaktioner som används till PA-KL-förmåner respektive PFA- och KAP-KL-förmåner. Du får även lära dig att göra förhandsberäkningar av de vanligast förekommande pensionsförmånerna och att besvara samordningsförfrågningar.

MÅLGRUPP

För dig som är ny som pensionshandläggare och har gått KAP-KL grundkurs.

Hösten 2011

21-22 september
Göteborg
9-10 november
Stockholm

Våren 2012

14-15 mars, Stockholm
23-24 maj, Göteborg

Pris

8 500 kronor + moms
(kursmaterial, för- och
eftermiddagskaffe, lunch
samt middag dag 1 ingår).

Hösten 2011

19-20 oktober
KPA Pension, Stockholm

Våren 2012

17-18 april
KPA Pension, Stockholm
12-13 juni
KPA Pension, Stockholm

Pris

8 500 kronor + moms
(kursmaterial, för- och
eftermiddagskaffe, lunch
samt middag dag 1 ingår).

KAP-KL fortsättningskurs

SYFTE

Att ge en fördjupad kunskap om pensionsavtalet KAP-KL.

INNEHÅLL

Kursen formas efter de frågor och önskemål som anmäls av kursdeltagarna. I kursen ingår alltid

- fördjupad genomgång av förmånsbestämd ålderspension och livränta
- övergripande om avgiftsbestämd ålderspension

MÅLGRUPP

För dig som tidigare har gått vår grundkurs i KAP-KL och som redan har arbetat en del med avtalet.

Hösten 2011

12 oktober
Stockholm

Våren 2012

26 april
Göteborg

Pris

4 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

KAP-KL grundkurs för pensionshjälpenkunder

SYFTE

Att ge en övergripande kunskap om pensionsavtalet KAP-KL samt en inblick i de administrativa rutinerna för pensionshanteringen hos KPA Pension.

INNEHÅLL

- Övergripande om KAP-KL avtalet
- Rollen som kontaktperson
- Service till arbetstagare
- Efterlevandeförmåner

Vi avslutar med tid för frågor och deltagarnas egna reflektioner.

MÅLGRUPP

För dig som är kontaktperson hos de arbetsgivare som har tjänsten Pensionshjälpen.

Hösten 2011

17 november
KPA Pension, Stockholm

Våren 2012

25 april
KPA Pension, Stockholm

Pris

3 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

Förtroendevaldas pensionsbestämmelser

SYFTE

Att ge deltagarna kunskap om de bestämmelser som finns i PBF – bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda som gäller för kommunpolitiker.

INNEHÅLL

Vi går igenom de bestämmelser om pension och avgångsersättning (PBF) som gäller för kommunpolitiker och vi kommenterar också de beslut som måste tas lokalt. Vi gör även jämförelser med äldre bestämmelser som gällt och som i vissa fall fortfarande ska tillämpas (för den som tillträtt sitt uppdrag före 2003).

Dessutom går vi kort igenom fritidspolitikernas rätt till ersättning för förlorad tjänstepension.

Kursen tar också upp något om de administrativa rutiner som gäller gentemot KPA Pension.

MÅLGRUPP

För dig som administrerar förtroendevaldas pensioner och andra som har intresse av förtroendevaldas pensioner.

Hösten 2011

5 oktober
Stockholm

Våren 2012

28 mars
Stockholm

Pris

4 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

TGL-KL tjänstegrupplivförsäkringen

SYFTE

Att ge grundliga kunskaper om tjänstegrupplivförsäkringen TGL-KL som gäller för anställda i kommuner, landsting, Svenska kyrkan med flera.

INNEHÅLL

Vi går igenom skyddet i TGL-KL och varvar teori med praktiska övningar och exempel. Du får bland annat lära dig:

- praktiska rutiner i samband med anmälan av försäkringsfall
- försäkringsskyddet under och efter anställningen
- försäkringsersättningarnas storlek
- standardförordnandet i försäkringen och särskilt förmånstagarförordnande.

Vi avslutar med tid för frågor och deltagarnas egna reflektioner.

MÅLGRUPP

För dig som besvarar frågor om tjänstegrupplivförsäkring och/eller administrerar tjänstegrupplivförsäkringsärenden.

Hösten 2012

10 oktober
Stockholm

Pris

4 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

Pensionsekonomins grunder

SYFTE

Att ge en förståelse för hur det kommunala pensionssystemet är uppbyggt och fungerar, hur pensionskostnaderna budgeteras, redovisas och finansieras och hur de långsiktigt belastar den kommunala ekonomin.

INNEHÅLL

Kursen tar upp utfästelser som ingår i pensionsskulden med tonvikt på dagens pensionsavtal KAP-KL. Vi går igenom frågor som:

- Vad är en pensionsskuld?
- Vad påverkar pensionsskulden?
- Vilka risker finns?
- Hur tryggas pensionerna?

Kursen tar också upp redovisning och redovisningsrekommendationer, budgetering och finansiering av pensionskostnader.

Vi går också igenom KPA Direkt, KPA Pensions webbaserade verktyg, och hur du som ekonom använder det i ditt dagliga arbete. Vi går igenom flödet för Pensionsvalet, pensionsskuldsberäkningar, försäkring, pensionsutbetalningar (RBS) samt löneskatt/avkastningsskatt.

Med hjälp av långtidsprognoser tittar vi på vilken påfrestning ansvarsförbindelsen får på den kommunala ekonomin när pensionsutbetalningarna ökar.

Kursen tar även upp aktuella pensionsfrågor som berör kommuner och landsting.

MÅLGRUPP

För ekonomi-, personal- och redovisningsansvariga och erfarna pensionshandläggare.

Hösten 2011

27 oktober
Stockholm

Våren 2012

10 maj
Stockholm

Pris

4 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

Redovisning av kommunala pensioner

SYFTE

Att ge en ökad förståelse för de pensionsbegrepp som du möter i det dagliga arbetet och som används i årsredovisningen.

INNEHÅLL

- Det kommunala pensionssystemet
- Pensionsskuldens beståndsdelar
- Praktikfall – löpande bokföring av pensionsändelser under ett år
- Hantering av pensioner i bokslutet
- Bokning av pensionsskulder
- Omföringar, periodiseringar
- Löneskatteberäkningar och deklaration av löneskatt
- Årsredovisning – noter – verksamhetsberättelsen

MÅLGRUPP

För ekonomer, redovisningsansvariga, ekonomichefer med flera som arbetar med redovisning av kommunala pensioner och/eller har intresse av att lära sig mer om det kommunala pensionssystemet.

Hösten 2011

27 september
Stockholm

Pris

4 500 kronor + moms
(för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursmaterial ingår).

Kommunala pensionskostnader – för dig som arbetar med HR-frågor

SYFTE

Att på en övergripande nivå ge en förståelse av de ekonomiska effekterna som de kommunala pensionsavtalen ger upphov till.

INNEHÅLL

- Vad är en pensionsskuld?
- Vad ingår i en pensionskostnad?
- Vilka ekonomiska effekter kan olika personalpolitiska beslut rörande pensioner få?
- Vilka ekonomiska effekter uppstår i och med de stora pensionsavgångarna som nu äger rum hos kommuner och landsting?

Vi bekantar oss med de ekonomiska begrepp som berör pensioner. Vi går igenom vad pensionskostnader består av och hur mycket tjänstepensionerna kostar arbetsgivaren. Vi tittar också på de kostnadsrisker som finns och kan uppstå vid olika händelser, exempelvis när anställda avgår med pension före sin ordinarie pensionsålder eller när beslut tas om särskild avtalspension eller pensionsförstärkning.

Vi går lite översiktligt igenom KPA Direkt, KPA Pensions webbaserade verktyg och flödet för Pensionsvalet, pensionsskuldsberäkningar, försäkring, pensionsutbetalningar (RBS) samt löneskatt/avkastningsskatt.

Vi belyser också hur pensionerna finansieras samt vilken påfrestning ansvarsförbindelsen får på den kommunala ekonomin när nu pensionsutbetalningarna ökar genom stora pensionsavgångar.

Kursen tar även upp aktuella pensionsfrågor som berör kommuner och landsting.

MÅLGRUPP

För dig som är personalchef eller pensionshandläggare.

Hösten 2011

6 oktober
kl 10.00-15.00
Stockholm

Våren 2012

29 mars
kl 10.00-15.00
Stockholm

Pris

3 500 kronor + moms
(kaffe, lunch och kursmaterial ingår).

Konsekvenser för pensionen i samband med byte av arbetsgivare

SYFTE

Att ge deltagarna kännedom om vilka konsekvenser en verksamhetsövergång/överflyttning av personal kan få för individens pension och arbetsgivarens pensionskostnad.

INNEHÅLL

Bolagisering, avknoppning, privatisering, verksamhetsövergång – många olika begrepp som alla pekar på samma sak, nämligen den ökade rörligheten inom kommun- och landstingssektorn. I samband med dessa förändringar är det lätt att pensionsfrågan glöms bort eller inte utreds tillräckligt.

Vi går igenom hur individens totala tjänstepension kan påverkas av återflyttningen. Vi pratar särskilt om konsekvensen för de som är sjuka vid övergången och vi resonerar om hur arbetsgivarens pensionskostnad påverkas.

- Byte till anställning med annan pensionsplan än KAP-KL
- Byte till ny anställning med KAP-KL
- Konsekvenser för individen
- Konsekvenser för arbetsgivaren
- Ska man kompensera individen för en pensionsförlust och i så fall hur?
- Hur informeras de anställda?

MÅLGRUPP

För personal- och ekonomiansvariga samt pensionshandläggare.

PA-KFS 09 – avtal och rapportering

SYFTE

Att ge deltagarna en ökad kunskap om pensionsavtalet PA-KFS 09 och om hur man rapporterar in grunduppgifter.

INNEHÅLL

Genomgång av tillämpningsområdet för avtalet PA-KFS 09

- Ålderspension
- Intjänad pensionsrätt 2008-12-31
- Efterlevandeskydd
- Förmånstagare
- Premiefrielseförsäkring

KPA:s försäkringsvillkor för riskförsäkringarna

- Premiefrielseförsäkring
- Efterlevandepensionsförsäkring

Vilka grunduppgifter ska rapporteras in?

Här beskrivs vilka uppgifter som månadsvis ska rapporteras in till Pensionsvalet för att Pensionsvalet och KPA Pension ska kunna hantera pensionsavtalet.

Hur ska grunduppgifterna rapporteras in?

Här går man igenom Pensionsvalets Extranät och tittar bland annat på vilka hjälpmedel som finns samt beskriver hur rapportering går till både via fil och via dialogen.

Hösten 2011
28 september, Stockholm

Våren 2012
22 mars, Stockholm

Pris
4 500 kronor + moms.
(för- och eftermiddags-
kaffe, lunch och kurs-
material ingår).

”Kursen var bra upplagd och erfarenhetsutbytet med kollegor från andra arbetsgivare ger mycket.”

”Har gått ett flertal kurser men finner något nytt varje gång. Alltid nöjd med KPA Pensions utbildningar.”

Skräddarsydda kurser och seminarier

Efterfrågan på skräddarsydda utbildningar blir allt större. Du kan välja kurser fritt ur vårt fasta utbud eller kombinera delar av olika kurser enligt egna önskemål.

Kanske är det mer intressant med ett seminarium? Vi erbjuder halv- eller heldagsseminarier som tar upp aktuella ämnen, antingen hos oss på KPA Pension eller på plats hos er.

Seminarier för inrapportering av grunduppgifter

Syftet med seminarierna är att säkerställa kvaliteten i registret för pensionsgrundande uppgifter och verka för att minimera antalet fel-signaler hos våra kunder.

Ett annat syfte med seminarierna är att hitta sådant som kan förbättras hos arbetsgivaren, KPA Pension och lönesystemleverantören. Det är också angeläget att alla inblandade får en förståelse för vikten av att ha rätt uppgifter i registren.

KPA Pension har ett samarbete med ett flertal lönesystemleverantörer vars system används av våra kunder.

Datum för seminarierna och vilken lönesystemleverantör som deltar på respektive seminarium meddelas fortlöpande på KPA Direkt under hösten 2011 och våren 2012.

INNEHÅLL

Under seminariet tar vi bland annat upp:

- Inrapportering av filer
- Årscykel för rapportering av pensionsgrundande uppgifter
- Signaler
- Gruppdiskussioner
- Erfarenhetsutbyte

Målgrupp

För pensionshandläggare, lönehandläggare och/eller systemadministratörer.

Tjänstepensionen ur ett ekonomiskt och strategiskt perspektiv

Arbetsgivarens kostnad för tjänstepensionen är ofta betydande. Men vad är det egentligen som påverkar kostnaden och vilka ekonomiska risker finns det med koppling till skyldigheterna enligt pensionsavtalet? Kan tjänstepensionen användas i strategiskt syfte och i så fall på vilket sätt och vad kostar det?

Seminariet belyser tjänstepensionen både ur ett ekonomiskt och ett personalpolitiskt perspektiv.

SYFTE

Att ge en bättre gemensam förståelse för de ekonomiska konsekvenser olika pensionsändelser och beslut kan få. Dessutom ger seminariet en inblick i hur tjänstepensionen kan användas i strategiskt syfte, det vill säga för att stärka arbetsgivarens möjlighet att rekrytera, behålla och avveckla anställda.

INNEHÅLL

- Pensionsskuld – vad är pensionsskuld, vad påverkas den av och vilka risker finns?
- Tryggande – hur kan olika pensionsförmåner tryggas och vad är de viktigaste skillnaderna?
- Pensionsavtalet KAP-KL – övergripande om de viktigaste reglerna och vilken kostnadspåverkan kan skyldigheterna enligt pensionsavtalet få på arbetsgivarens ekonomi.
- Strategiskt pensionsarbete – hur kan man arbeta strategiskt med tjänstepensionen och vad kostar olika lösningar?
- De förtroendevaldas pensioner – kort om regelverk och kostnads-påverkan.
- Diskussioner och reflektioner.

Målgrupp

För personal- och ekonomi-ansvariga i kommuner, landsting och kommunala företag som tillämpar KAP-KL. Utbytet av seminariet blir troligen störst om representanter från både personal- och ekonomifunktionen hos samma arbetsgivare deltar.

Seminariet förläggs med fördel regionalt.

Pensionslösningar i samband med övertalighet – halvdagsseminarium

SYFTE

Att ge deltagarna kunskap om olika pensionslösningar vid tidigare-lagd pensionsavgång eller vid behov av kompetens- och generationsväxling.

INNEHÅLL

Vi tittar på hur arbetsgivare kan använda olika pensionsmöjligheter för att lösa övertalighet. Under seminariet går vi bland annat igenom särskild avtalspension enligt överenskommelse på heltid eller deltid, avgångspension, förtida uttag i kombination med pensionsförstärkning. Vi tittar också på olika erbjudanden för äldre anställda att minska arbetstiden med bibehållet tjänstepensionsintjänande och viss del av lönen. För- och nackdelar, konsekvenser och kostnader för de olika lösningarna lyfts fram. Det kommer att finnas tid för erfarenhetsutbyte och diskussioner.

Målgrupp

För dig som arbetar med övertalighetsfrågor i kommuner, landsting och kommunalförbund.

Pensionskunskap för beslutsfattare – halvdagsseminarium

SYFTE

Att ge övergripande kunskap om pensionssystemet i stort, samt allmän pension och de tjänstepensionsförmåner som anställda omfattas av.

INNEHÅLL

- Översiktligt om pensionssystemet
- Kort genomgång av allmän pension
- Genomgång av pensionsförmånerna i KAP-KL
- Chefens roll/ansvar i samband med pensionsavgång, dödsfall med mera
- Vad gör KPA Pension?
- Rutiner i samband med ovanstående
- Genomgång av arbetsgivarens pensionspolicy och vad möjligheterna i den innebär för individen.

Målgrupp

Framför allt för chefer med personalansvar. Kursen kan användas vid chefsutbildningsdagar eller andra chefsmöten hos arbetsgivaren.

Pensioner som strategiskt verktyg – halvdagsseminarium

SYFTE

Att ge deltagarna en inblick i möjligheterna att arbeta strategiskt med pensionsfrågor.

INNEHÅLL

- Tänk pension i det dagliga HR-arbetet.
- Pension i syfte att öka arbetsgivarens attraktionskraft.
- Pension som ett hjälpmedel att underlätta avveckling och generations- eller kompetensväxling.
- Organisation, kompetens och rutiner i syfte att säkerställa kvaliteten.

Målgrupp

För personalchefer, förhandlingschefer och ekonomichefer.

Avgiftsbestämd ålderspension

SYFTE

Att ge kunskap om pensionsförsäkring så att pensionshandläggare och andra kan ge anställda saklig, objektiv och relevant information om avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL.

INNEHÅLL

Vi utgår ifrån det som står i KAP-KL om avgiftsbestämd ålderspension och bygger sedan på med en genomgång av de särskilda lagar och regler som gäller för tjänstepensionsförsäkring, traditionell försäkring, fondförsäkring och återbetalningsskydd.

Vi resonerar om avkastning kontra risk samt olika modeller för avgiftsuttag. Dessutom går vi igenom regler för utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension.

Ett särskilt avsnitt ägnas åt att tydliggöra och resonera om vad som kan betraktas som saklig information till skillnad mot rådgivning.

Målgrupp

För pensionshandläggare och andra som behöver kunskap om avgiftsbestämd ålderspensionen.

Försäkringsskydd enligt lag och avtal

SYFTE

Att ge deltagarna grundlig kunskap om det lagstadgade skyddet vid sjukdom, skyddet i form av ålderspension samt skyddet till efterlevande. Deltagarna får också grundlig kunskap om det kompletterande skydd som gäller för anställda inom kommun- och landstingssektorn, privatanställda tjänstemän, privatanställda arbetare och för anställda inom staten.

INNEHÅLL

Vi går noggrant igenom lagstadgad sjuklön, sjukpenning och sjuk- och aktivitetsersättning. Därefter fortsätter vi med det allmänna ålderspensionssystemet och det lagstadgade skyddet till efterlevande.

Utifrån ett händelsebaserat perspektiv går vi igenom de olika kollektivavtalsområdenas kompletterande skydd och pekar på likheter och skillnader.

Målgrupp

För pensionshandläggare och andra som vill ha en fördjupad kunskap om allmän pension och kollektivavtalad pension inom andra sektorer.

Försäringkunskap

SYFTE

Att ge deltagarna kunskap om pensionsförsäkring i ett brett perspektiv.

INNEHÅLL

Vi går igenom den lagliga regleringen kring försäkringsbolag, olika driftsformer av försäkringsbolag, lag- och avtalsreglering mellan försäkringsbolag och kund och vad som är karaktäristiskt för pensionsförsäkring. Vi går vidare igenom olika förvaltningsformer, försäkringsekonomi, skattereglering samt en del familjejuridik kopplat till pensionsförsäkring.

Målgrupp

För pensionshandläggare och andra som behöver kunskap om pensionsförsäkring.

Gamla PA-KFS – Teori och praktik

SYFTE

Att ge deltagarna en ökad kunskap om pensionsavtalet PA-KFS och hur man rapporterar in pensionsgrundande uppgifter.

INNEHÅLL

Övergripande genomgång av det gamla avtalet PA-KFS samt praktisk tillämpning på KPA Direkt.

Målgrupp

För alla som arbetar med pensionsavtalet Gamla PA-KFS.

Information till blivande pensionärer

SYFTE

Att informera blivande pensionärer om deras kommande pension, med tonvikt på tjänstepensionen.

INNEHÅLL

- Vilka delar ingår i den allmänna pensionen och vilka delar ingår i tjänstepensionen?
- Av vem får jag pension?
- När kan jag gå i pension?
- Efterlevandepension
- TGL-KL, tjänstegrupplivförsäkringen
- Hur kan jag ta ut min pension?
- Skatt och utbetalningsrutiner.

Informationen är allmänt hållen och ger en övergripande bild av hur pensionssystemet fungerar.

Information och individuell rådgivning

Boka in KPA Pension för informationsträffar eller individuell rådgivning och låt de anställda lära sig mer om sin egen pension.

Vi erbjuder:

- Informationsträffar för olika kategorier anställda, till exempel nyanställda, nyckelpersoner, förvaltningschefer eller förtroendevalda politiker.
- Individuell pensionsrådgivning för utvalda grupper.

Målgrupp

I första hand för anställda i åldern 60 år och äldre.

För dem som har kort tid kvar i yrkeslivet fram till pensionen är behovet stort av en samlad information om hur pensionsystemet är uppbyggt och hur man kan ta ut sin pension.

Information till förtroendevalda

ALLMÄN INFORMATION OM PBF – PENSIONSBESTÄMMELSER FÖR FÖRTROENDEVALDA

Informationen vänder sig direkt till de förtroendevalda som omfattas av PBF. Vi går igenom de olika pensionsförmånerna, avgångsersättning, hur arvode och uppdragstid påverkar samt vilka effekter en avgång från uppdraget kan få. Informationen kan genomföras på plats hos er. Det går självklart bra att samverka med andra arbetsgivare.

INDIVIDUELL INFORMATION OM PBF

Detta är en möjlighet för den enskilde förtroendevalde, att vid ett personligt möte med KPA Pensions representant få kännedom om sin egen pensionsituation. Inför informationen gör vi en förhandsberäkning över den pension eller avgångsersättning som kan vara aktuell. Den individuella informationen genomförs lämpligen som ett andra steg efter den allmänna informationen som beskrivs ovan.

ALLMÄN PENSIONSINFORMATION FÖR FRITIDSPOLITIKER

Informationen vänder sig till övriga förtroendevalda, det vill säga de som inte omfattas av PBF. Vi går igenom de viktigaste reglerna för allmän pension, belyser tjänstepensionen och hur denna kan påverkas av förtroendeuppdraget samt vart man kan vända sig för att få mer information. Dessutom går vi igenom den ersättning för förlorad tjänstepension som fullmäktige beslutat om. Informationen genomförs på plats hos er, till exempel i anslutning till ett fullmäktigemöte.

INDIVIDUELL INFORMATION FÖR FRITIDSPOLITIKER

Den individuella informationen är en möjlighet för den enskilde förtroendevalde att få kännedom om hur förtroendeuppdraget påverkar tjänstepensionen. Den individuella informationen genomförs lämpligen som ett andra steg efter den allmänna informationen som beskrivs ovan.

Kontakta din kundansvarige eller någon av våra seniorkonsulter eller utbildningsansvarige för mera information kring dessa tjänster.

”Bra att kurser arrangeras på hemmaplan, så att man slipper åka till Stockholm. Man spar mycket tid.”

”En perfekt kurs med möjlighet att påverka innehållet under pågående kurs.”

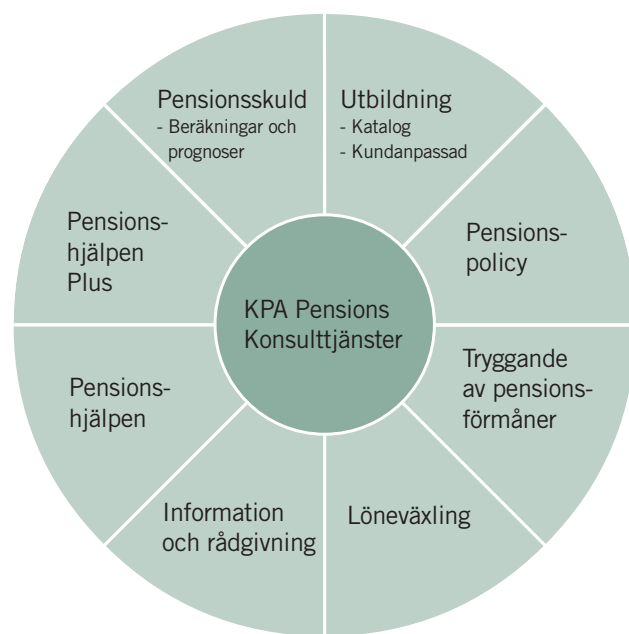
Konsulttjänster – KPA Konsult

KPA Pension är marknadsledande inom kommunala pensioner och försäkringar. Med vår kompetens och långa erfarenhet kan du alltid känna dig säker på att vi kan hjälpa dig. I takt med att pensionsfrågorna blir alltmer komplexa och valmöjligheterna fler, ökar också tillfällena för dig som arbetsgivare då du behöver ta ställning i olika pensionsfrågor. Att ta fram en pensionspolicy, direkt anpassad för dig som arbetsgivare, med hjälp av någon av KPA Pensions specialister kan vara både smart och lönsamt.

På följande sidor presenteras ett urval av de konsulttjänster KPA Pension erbjuder. Behöver du hjälp i andra pensionsfrågor? Välkommen att ta kontakt med din kundansvarige eller någon av våra seniorkonsulter.

En komplex pensionsvärld

Pensionsvärlden är i dag mer komplex än tidigare och pensionslösningarna fler. Som arbetsgivare behöver du ta ställning till om nyckelpersoner ska erbjudas möjlighet till en alternativ pensionslösning eller om anställda ska kunna pensionsspara genom löneväxling. Du kan också behöva veta hur pensionsinstrumentet ska användas vid behov av avveckling av anställda eller ta ställning i finansiella frågor, som till exempel alternativa sätt att trygga pensionsåtagandet. I dessa fall kan det löna sig att ta hjälp av en specialist.

Exempel på tjänster vi erbjuder:

- Pensionspolicy, hel eller partiell
- Stöd vid verksamhetsförändringar
- Konsekvensanalys och beslutsunderlag inför bildande av pensionsstiftelse.
- Politikernas pensionsvillkor.
- Finansieringsavtal, t ex vid bolagisering och byte av avtalsområde.
- Alternativa sätt att trygga pensionsåtagandet – fördelar, nackdelar, konsekvensanalyser.
- Hjälp med att ta fram regelverk, avtal och informationsmaterial för t ex löneväxling, alternativa pensionslösningar och övertalighetslösningar
- Konsultativt stöd inför beredning och beslut i lokala frågor som berör era anställda
- Hjälp med övriga specifika behov utifrån er egen situation.

Pensionshjälpen

Pensionshjälpen är en av KPA Pensions snabbast växande konsulttjänster. Vi hjälper till med hela er pensionsadministration under kortare eller längre perioder och ger bred service som kan byggas på med fler tjänster. Som ett komplement till Pensionshjälpen finns vår kurs Allmän pensionskunskap som ger dig en bra grund för de beslut du som arbetsgivare ska fatta.

PENSIONSHJÄLPENS GRUNDINNEHÅLL:

- Utvalda pensionshjälpskonsulter tar hand om era frågor och ger service till de anställda i pensionsfrågor och utför förhandsberäkningar.
- Tjänsten innebär att KPA Pension avlastar er personal med den pensionsadministration som de utför.
- Bevakning av pensionsavgångar, dödsfall, rättning av felrapporteringar, sköter kontakterna med Pensionsvalet PV AB.

Pensionshjälpen Plus

ETT STRATEGISKT STÖD TILL ARBETSGIVAREN

Pensionsfrågor blir allt viktigare för både arbetsgivare och anställda. Avtal och regler förändras liksom marknadens krav och önskemål. Förändringarna leder ofta till stora ekonomiska konsekvenser som ökar behoven av kontroll och tydlighet.

Pensionshjälpen Plus ger dig som arbetsgivare tillgång till en egen seniorkonsult som hjälper dig med kunskap och handledning i komplexa och strategiska pensionsfrågor. Det kan handla om verksamhetsförändringar, avtalsskrivning, beräkningar, analyser, jämförelser och förslag till olika pensionslösningar.

Tjänsten tecknas som ett abonnemang och arvudet sätts efter omfattning och avtal.

Pensionsskuld och pensionskostnadsberäkningar

BOKSLUT OCH BUDGETBERÄKNINGAR

- Vi gör beräkningar på pensionsskuld och pensionskostnader till ert bokslut och delårsbokslut samt femårsprognoser för ert budgetarbete.

LÅNGTIDSPROGNOSER

- I våra långtidsprognoser på 40 år kan ni se hur och vilken påfrestning pensionssystemet kommer att få på er ekonomi på lite längre sikt.
- Prognoser på pensionsskuld, pensionskostnader och likviditetspåfrestningen görs i dessa beräkningar.
- Till beräkningen bifogas en rapport som i ord beskriver beräkningen och resultatet och som syftar till att vara ett hjälpmedel när ni arbetar med frågan i er egen kommun.

MATCHNINGSANALYS

- Matchningsanalys är en beräkningstjänst som främst vänder sig till er som har en pensionsfond eller står i begrepp att bygga upp en pensionsfond.
- Matchningsanalysen hjälper er att utforma strategier för hur uttag från pensionsfonden ska göras, matchning av tillgångarna i pensionsfonden mot pensionsskulden.

IAS 19 – BERÄKNINGAR

Noterade företag och vissa andra större företag omfattas av internationella regler för hur beräkning och redovisning av pensionsförpliktelser ska göras. Beräkningarna enligt IAS 19/RR29 innebär bland annat att företagen själva ska fastställa de parametrar som används, till exempel antaganden om diskonteringsränta, löneökningar och inflation. KPA Pension har kompetens, system, resurser och många års erfarenhet av beräkningar enligt IAS19/RR29 avseende kommunala pensionsutfästelser men även andra pensionsplaner som finns i andra sektorer.

De rapporter som KPA Pension levererar innehåller de uppgifter som företaget måste lämna enligt redovisningsrekommendationen.

Beräkningarna används i koncernredovisningen för noterade koncerner och vissa andra större företag. Vid köp, försäljning eller bolagisering kan det också behövas pensionsskultsberäkningar enligt IAS19/RR29.

Pensionsskuldsberäkningar för förtroendevalda

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller betydande del av heltid omfattas oftast av bestämmelser om ålderspension, visstidspension, efterlevandepension och avgångsersättning. Bestämmelserna antas lokalt av kommun- respektive landstingsfullmäktige efter rekommendation av SKL. Kommunen/landstinget kan även besluta om egna pensionsbestämmelser för de förtroendevalda.

Innan de förtroendevalda avgår med pension finns de inte i KPA Pensions register utan registreras och förmånsberäknas när de avgår med pension. Det är först då de kommer med i pensionsskuldsberäkningen. Av denna anledning ökar pensionsskulden kraftigt när visstidspensionen före 65 år börjar betalas ut. Pensionsskulden ökar också beroende på att vi även beräknar pensionsskulden för ålderspensionen efter 65 år och för efterlevandepensionen. KPA Pension har utvecklat en beräkningsmodell för pensionsskuldsberäkning avseende förtroendevalda som inte har avgått med pension och kan som en tilläggstjänst till de ordinarie pensionskostnadsberäkningarna göra beräkning på förtroendevalda.

Pensionsskulden för ålderspensionen från och med 65 år behandlas inte i rekommendation 2.1. Ålderspensionen är dock till skillnad från förtroendevaldas rätt till visstidspension inte antastbar och bör därför redovisas som en avsättning.

På KPA Direkt finns mer information att läsa om denna tjänst, där kan ni även beställa pensionsskuldsberäkningar på era förtroendevalda.

Kurstillfällen hösten 2011 – våren 2012

Kurs	september 2011	oktober 2011	november 2011	mars 2012	april 2012	maj 2012	juni 2012
KAP-KL grundkurs, Göteborg	21-22					23-24	
KAP-KL i praktiken, KPA Pension		19-20			17-18		12-13
KAP-KL fortsättningskurs, Stockholm					26		
KAP-KL grundkurs, Stockholm			9-10	14-15			
KAP-KL fortsättningskurs, Stockholm		12					
Förtroendevaldas pensions- bestämmelser		5		28			
KAP-KL grundkurs för Pensionshjälpenkunder			17		25		
Redovisning av kommunala pensioner	27						
Pensionsekonomins grunder, Stockholm		27				10	
Kommunala pensions- kostnader för dig som arbetar med HR frågor, Stockholm		6		29			
Konsekvenser för pensionen i samband med byte av arbetsgivare, Stockholm			10			30	
PA-KFS 09 – avtal och rapportering	28			22			

Anmälan och bokningsvillkor

ANMÄLAN

Anmäl dig genom att gå in på vår hemsida www.kpa.se. Du kan även anmäla dig eller ställa frågor om kursutbudet direkt till oss på e-post: utbildning@kpa.se

BEKRÄFTELSE

När din anmälan nått oss får du en bekräftelse via e-post inom två dagar. Anmälan till kurserna är bindande. Vid för få anmälningar förbehåller vi oss rätten att ställa in kursen.

KALLELSE

Kallelse skickar vi ut två till tre veckor innan kursstart via e-post. I kallelsen framgår tid, plats, vägbeskrivning, program och en deltagarförteckning.

OMBOKNING

Skulle din kurs bli inställd på grund av för få deltagare tar vi genast kontakt med dig för att erbjuda ett alternativ. I dessa fall kontaktar vi dig senast fyra veckor innan kursstart. Eventuella kostnader för resor som inte är ombokningsbara ersätts ej.

PRIS

Alla priser som anges är exklusive moms. I priset för en heldagskurs ingår för- och eftermiddagskaffe, lunch och kursdokumentation. Fyra kursdeltagare från samma arbetsgivare som deltar vid samma kurstillfälle betalar endast för tre personer.

BETALNING

Kursavgiften betalas efter genomförd kurs. Betalning erläggs mot faktura. Betalningsvillkor 30 dagar.

KUNDNÖJDHET

KPA Pensions strävan är att ha nöjda kunder. Du som kund ska därför ges möjlighet att påverka. Därför gör vi alltid en utvärdering av kurserna genom att skicka en enkät per e-post till varje deltagare efter avslutad kurs. Skulle du av någon anledning inte vara nöjd, har vi en nöjdkundgaranti som innebär att du har möjlighet att gå någon av våra andra kurser utan kostnad.

AVBOKNING OCH ÅTERBUD

Om avbokning görs eller återbud lämnas 4 – 2 veckor före kursstart debiteras halva kursavgiften. Om avbokning sker senare debiteras hela kursavgiften. Avbokning anmäls till kursadministratören på e-post utbildning@kpa.se. Det går bra att överlåta sin anmälan till annan person inom organisationen.

LOGI

Kursdeltagare som vill övernatta i Stockholm får göra sina bokningar själv. För kurser som hålls på KPA Pension kan Clarion Stockholm vara ett bra boendalternativ. Vid bokning ringer du 020-666 000 och anger att du vill boka med Folksams avtalspriser.

ÖVRIGT

Alla våra kurser startar 09.30 och slutar 16.00 om inte annat anges. Vid anmälan kan du ange eventuella allergier och om du vill ha specialkost.

KPA Pension är det ledande pensionsbolaget i kommunsektorn. Sedan starten 1922 erbjuder vi våra kunder konkurrenskraftiga pensions- och försäkringslösningar.

Vi förvaltar närmare 80 miljarder kronor och har hand om pensionen för en miljon anställda i kommuner, landsting samt kommunala och privata företag.

KPA Pension är också pensionsbolaget som tänker ett steg längre. Vi vill ge våra kunder en trygg pension i en hållbar framtid. Därför tar vi ett aktivt samhällsansvar och placerar alla pensionspengar etiskt. Dessutom har vi en av branschens lägsta avgifter.

KPA
PENSION

BESÖKSADRESS: ÖSTGÖTAGATAN 90, POSTADRESS: 106 85 STOCKHOLM
TELEFON 08-665 04 00, KUNDTJÄNST 020-650 500, WWW.KPA.SE